

**CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA**

**NATIONAL ANTICORRUPTION
CENTRE OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA**

Adresa: MD-2004, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, mun. Chișinău, Republica Moldova
tel. (+373) 22-25-72-94, email: secretariat@cna.md

Nr. 06/2/13504 din 12.08.2024

La nr. 241 din 10.07.2024

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege cu privire la exercitarea profesiei de psiholog.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 11 (unsprezece) pagini.

Director adjunct

Digitally signed by Savca Alexandru
Date: 2024.08.12 17:41:39 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Alexandru SAVCA

Ex: Daniela Carbuni , Tel. 022 257-421

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>2035</u>		
" <u>13</u> "	<u>08</u>	<u>2024</u>
Ora _____		

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO24/9904 din 12.08.2024

la proiectul de lege cu privire la exercitarea profesiei de psiholog

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul Republicii Moldova, iar autor nemijlocit este un deputat în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul și nota informativă au fost plasate pentru consultare publică pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova, www.parlament.md, în corespundere cu prevederile art.47 alin. (6) din Legea nr.797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului. Astfel, se constată că etapa

de asigurare a transparenței procesului decizional statuată la art.8 lit.b) din Legea nr.239/2008 a fost realizată, în acest sens fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul de decizie.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative „*Prezentul proiect este elaborat în scopul reglementării profesiei de psiholog, eliminării inconsistențelor existente și asigurării calității și eficienței domeniului de asistență psihologică.*”

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune aprobarea legii cu privire la exercitarea profesiei de psiholog, fiind reglementate principiile, condițiile organizatorice și formele de exercitare a profesiei de psiholog; cerințele față de persoana care exercită profesia de psiholog; drepturile, obligațiile și responsabilitățile generale pentru exercitarea profesiei de psiholog; precum și se stabilește înființarea, modul de organizare și funcționare a Colegiului Național al Psihologilor din Republica Moldova. Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului sunt conforme interesului public, fiind promovată reglementarea cadrului legal pentru exercitarea profesiei de psiholog, care să asigure standarde de calitate în acordarea serviciilor de asistență psihologică.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota de fundamentare care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ;*
- c) obiectivele urmărite și soluțiile propuse;*
- d) analiza impactului de reglementare;*
- e) compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE;*
- f) avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ;*
- h) modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent;*
- i) măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ.”*

Proiectul examinat este însoțit de nota de fundamentare, elaborată în corespundere cu criteriile și compartimentele stabilite la art.30 și anexa nr.1 la Legea nr.100/2017. În conținutul notei de fundamentare sunt descrise detaliat condițiile care au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite cu precizarea principalelor prevederi și evidențierea elementelor noi. Astfel, considerăm că nota informativă conține o serie de argumente concludente în ceea ce privește necesitatea promovării proiectului.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.d) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota de fundamentare trebuie să conțină „*d) analiza impactului de reglementare*”.

Implementarea proiectului în practică presupune cheltuieli financiare suplimentare, fapt enunțat și de către autor în nota de fundamentare. În acest sens, în notă sunt prezentate cheltuielile estimative

necesare pentru implementarea proiectului, constituind circa 148,3 milioane de lei, dintre care:

„- *Finanțarea funcției de psiholog pentru 991 posturi – 132,5 milioane lei*

- *Cheltuieli unice de creare a Colegiului Național al psihologilor – 2,4 mil. lei*

- *Cheltuieli operaționale ale Colegiului Național al psihologilor – 6,6 mil.lei (pentru un an).”*

- Precum și suma de 6,8 milioane lei pentru majorarea claselor de salarizare cu cel puțin trei clase pentru posturile de psiholog.

Suplimentar, autorul menționează că *„Asupra proiectului de lege a fost întocmit un Raport de costificare a prevederilor proiectului de lege cu privire la exercitarea profesiei de psiholog, care este publicat la dosarul electronic al acestuia.”*

Complementar, luând în considerare că adoptarea inițiativei propuse urmează a fi precedată de acceptul Guvernului, în conformitate cu art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, potrivit căruia: *„Orice propunere legislativă sau amendament care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern”*. În sensul dat, obligativitatea existenței acceptului prealabil al Guvernului în privința amendamentelor sau propunerilor legislative care implică majorarea sau reducerea cheltuielilor, veniturilor sau împrumuturilor, constituie drept o condiție imperativă de la care legislativul nu poate deroga. Așadar, se conturează necesitatea prezentării inițiativei propuse numai după identificarea sursei de finanțare și cu acceptul prealabil al Guvernului.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative *„textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

În conținutul proiectului au fost identificate prevederi formulate ambiguu și termeni utilizați neuniform, fapt ce facilitează interpretarea eronată și/sau chiar abuzivă a normelor proiectului. Analiza detaliată a curențelor constate este prezentată la compartimentul III al raportului.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului au fost identificate norme contradictorii dintre prevederile interne ale acestuia, referitor la autoritatea responsabilă de procedura de examinare a abaterii disciplinare comise de către psiholog. Analiza detaliată este prezentată la compartimentul III al raportului.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului reglementează modul de exercitare a profesiei de psiholog, fiind stabilite principiile de exercitare a profesiei, drepturile și obligațiile psihologului, precum și reglementarea modului de înființare a Colegiului Național al Psihologilor din Republica Moldova, în calitate de entitate responsabilă de promovarea și apărarea drepturilor și intereselor profesiei de psiholog.

Urmare a examinării prevederilor proiectului au fost identificate lacune referitor la modul de reglementare a activității Colegiului Național al Psihologilor, referitor la atribuțiile de control asumate, modul de examinare a sesizărilor și informațiilor privind abaterile disciplinare ale psihologilor, precum și determinarea organului competent de examinare și emitere a deciziilor de aplicare a sancțiunilor disciplinare. Analiza detaliată a curențelor identificate este prezentată la compartimentul III al raportului.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -
art.15 (2), art. 17 alin.(3) Articolul 15. Registrul unic al psihologilor (2) Înregistrarea psihologilor este <u>suspendată sau eliminată</u> din Registrul unic al psihologilor în următoarele cazuri: a) la cererea titularului;b) atunci când o instanță de drept sau Colegiul Național a impus o sentință sau măsură disciplinară împotriva titularului, care interzice acestuia să-și exercite profesia de psiholog;c) la retragerea sau suspendarea de către Colegiul Național a atestatului de liberă practică. Articolul 17. Suspendarea și încetarea dreptului de liberă practică (3) Încetarea dreptului de liberă practică atrage <u>radierea</u> din Registrul unic al psihologilor pentru această formă de activitate.
Obiecții: Norma cu privire la enumerarea cazurilor de suspendare sau eliminare a înregistrărilor din Registrul unic al psihologilor este confuz redată, or din prevedere nu este clar pentru care situații se aplică suspendarea înregistrării și pentru care eliminarea acesteia.   Prin urmare, se consideră necesar a delimita strict care sunt cazurile care pot atrage suspendarea și care sunt cele care pot atrage eliminarea, în vederea prevenirii situațiilor în care norma poate fi interpretată și aplicată în mod abuziv, în funcție de interesul urmărit de subiectul imputernicit cu dreptul de a suspenda/elimina înregistrarea.   Suplimentar, se atestă utilizarea neuniformă a terminologiei utilizate, or la art.17 alin.(3) se menționează despre „radierea” din registru a psihologilor, dar nu „eliminarea” cum este utilizat la art.15. Respectiv, se constată necesitatea de reexaminare a normelor și uniformizare a terminologiei utilizate, pentru a exclude

interpretarea unui fenomen/ proceduri în calitate de acțiuni distincte.

Recomandări:

Se recomandă delimitarea și precizarea clară a cazurilor când se recurge la suspendarea înregistrării sau radierea acestora din Registrul unic al psihologilor, precum și uniformizarea terminologiei utilizate în proiect.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Utilizarea neuniformă a termenilor
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale
- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - abuz de serviciu
 - conflict de interese și/sau favoritism

- 2 -

art.18

Articolul 18. Formele de organizare a activității

(1) Psihologii cu drept de liberă practică pot desfășura activitatea de psiholog în următoarele forme de organizare:

- a) cabinet individual;
- b) cabinet asociat;
- c) societate profesională. [...]

(8) Titularul formei de organizare poate schimba oricând forma de exercitare a profesiei cu înregistrarea corespunzătoare a modificărilor de rigoare la Colegiul Național.

Obiecții:

Modul de formulare a normei de la art.18 alin.(8) este confuz, întrucât nu este clar la ce se referă autorul prin utilizarea expresiei „forma de exercitare a profesiei”, dacă este echivalentă cu forma de organizare sau cu modul de exercitare a profesiei.

În cazul în care expresia se referă la modul de exercitare a profesiei de psiholog, la art.9 din proiect, se stabilesc 3 moduri de exercitare a profesiei: în sistemul public; în sistemul privat, în regim salarial; și în sistemul privat cu drept de liberă practică, iar soluția ar fi de a uniformiza terminologia și a substitui cuvântul „forma” cu lexemul „modul”, astfel cum este menționat la art.9.

Cu toate acestea, prevederile de la art.18 reglementează formele de organizare a activității de psiholog cu drept de liberă practică, care poate fi asociată decât unui mod de exercitare a profesiei de psiholog, potrivit art.9 alin.(1) lit.c) (în sistemul privat, cu drept de liberă practică).

Prin urmare, nu este clar dacă interpretarea în cauză corespunde intenției autorului, și respectiv oferă posibilitatea de a interpreta norma în diverse moduri, fapt ce nu corespunde principiilor de elaborare a actelor normative, unde se stabilește că norma juridică trebuie să fie predictibilă și redată într-un limbaj clar, concis, pentru a se exclude orice echivoc.

Recomandări:

În consecință, se stabilește necesitatea revizuirii normei, în vederea uniformizării terminologiei utilizate în proiect, ce ar contribui la stabilirea clară a sensului expresiei „forma de exercitare”.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Utilizarea neuniformă a termenilor

Riscuri de corupție:

- Generale

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

- 3 -

art.23

Articolul 23. Scopul și atribuțiile Colegiului Național

(1) Colegiul Național are următoarele atribuții:

k) controlează modul în care angajatorii respectă independența profesională a psihologului angajat cu statut de salariat.

Obiecții:

Atribuția de control al modului de respectare a independenței profesionale a psihologului angajat cu statut de salariat necesită a fi reglementată mai detaliat în proiectul de lege, în vederea excluderii situațiilor și comportamentelor abuzive din partea Colegiului.

Subliniem că, omisiunea reglementării în norma primară a procedurii de control, oferă posibilitatea subiectului responsabil de exercitarea controlului de a dezvolta reguli proprii, aplicarea neuniformă a acestora, în mod selectiv, în funcție de angajatorul vizat și interesul urmărit.

Suplimentar, potrivit art.9 din proiect, statutul de salariat este atribuit în cazul a două moduri de exercitare a profesiei de psiholog, în sistemul public și în sistemul privat, în regim salarial. Respectiv, se constată necesitatea de a stabili la care angajatori se referă norma.

Recomandări:

Se recomandă completarea proiectului cu reglementarea modului de realizare a controlului, la sesizarea psihologului sau din oficiu, ce acțiuni se întreprind, precum și stabilirea tipului de angajatori (din sistemul public sau privat.)

Factori de risc:

- Lacună de drept
- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale
- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
- abuz de serviciu

- 4 -

art. 24

Articolul 24. Membrii Colegiului Național [...]

(2) Calitatea de membru al Colegiului Național este consemnată. [...]

(4) Candidatura viitorului membru al Colegiului Național, precum și retragerea din rândurile sale, este discutată la ședința Biroului Executiv. Decizia de acceptare sau de retragere a membrului va fi adusă ulterior la cunoștința acestuia. [...]

8) Membrul care nu participă la activitatea Colegiului Național, întrerupând din proprie inițiativă legătura cu Colegiul Național, precum și acei membri care încalcă prevederile prezentei legi și a regulamentelor interne ale Colegiului Național, nu achită cotizația de membru în termenul stabilit de Congres pe parcursul a doi ani, pot fi excluși din rândul membrilor Colegiului Național prin decizia Congresului.

Obiecții:

În conținutul normei de la art.24, se constată deficiențe referitor la prezentarea organului Colegiului Național al Psihologilor investit cu dreptul de a retrage calitatea de membru a psihologului. Astfel, în norma de la alin.(4) se stabilește că atât decizia de acordare a calității de membru, cât și retragerea acesteia este

examinată în cadrul ședințelor Biroului Executiv, în timp ce la alin.(8) se menționează despre excluderea din rândul membrilor prin decizia Congresului Colegiului Național. Respectiv nu este clar stabilit care este entitatea responsabilă de examinarea și emiterea deciziei.

Subliniem că, promovarea normelor ce stabilesc atribuții similare pentru mai multe organe ale Colegiului Național, este interpretabilă și poate fi utilizată abuziv de către subiecții implicați, fie prin crearea conflictului de competență, ambele asumându-și rolul de a emite decizia de retragere, fie prin renegarea sarcinii atribuite de către ambele entități. Respectiv, riscurile identificate pot fi prevenite prin delimitarea clară a competențelor atribuite organelor Colegiului Național.

Suplimentar, se subliniază necesitatea utilizării uniforme a termenilor, or pentru interpretarea expresiei „excluzi din rândul membrilor”, deducem că autorul se referă la procedura de retragere a calității de membru, însă potrivit rigorilor de elaborare a actelor normative statuate în Legea nr.100/2017, se constată că textul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, iar termenii utilizați trebuie să fie constanți și uniformi.

Adițional, se constată necesitatea de a completa norma de la alin.(2), or, nu este clar ce semnifică expresia „calitatea de membru este consemnată”, întrucât din formularea promovată nu este cert conținutul normei și ce acțiuni urmează a fi realizate de către Colegiul Național al Psihologilor.

Recomandări:

Reieșind din cele relatate supra, se recomandă următoarele modificări:

- completarea alin.(2), în vederea dezvoltării noțiunii de „consemnat”, în vederea sporirii clarității normei;
- delimitarea clară a responsabilității de examinare și emitere a deciziei de retragere a calității de membru;
- utilizarea uniformă a termenilor.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Utilizarea neuniformă a termenilor
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Atribuții paralele

Riscuri de corupție:

- Generale
- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - abuz de serviciu
 - conflict de interese și/sau favoritism

- 5 -

art.30

Articolul 30. Comisia de cenzori

(1) Pentru exercitarea controlului asupra gestiunii Colegiului Național și a activității Președintelui, Congresul alege comisia de cenzori constituită din cel puțin trei membri pe un mandat de 4 ani, din rândul membrilor săi sau poate decide ca activitatea Colegiului Național să fie auditată anual de către un auditor extern.

Obiecții:

Potrivit art.30 alin.(4) din proiect, comisia de cenzori întocmește anual un raport cu privire la activitatea financiară a organizației și îl transmite Congresului.

Problema intervine în cazul deciziei Președintelui Colegiului de a contracta anual un auditor extern, respectiv nu este clar rolul comisiei de cenzori, care este scopul și misiunea comisiei, este sau nu necesară constituirea acesteia, dacă atribuția de bază este realizată de un auditor extern.

Prin urmare, este necesară reglementarea situației relatate supra, în vederea asigurării clarității și predictibilității normei juridice.

Recomandări: Se recomandă completarea articolului 30 cu precizarea acțiunilor necesar de realizat în cazul contractării și realizării raportului anual de către un auditor extern.	
Factori de risc: • Lacună de drept • Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	Riscuri de corupție: • Generale

- 6 -

art.33 alin.(2)

(2) Sesizările referitoare la acțiunile psihologilor, precum și informația cu privire la abaterile disciplinare comise de psihologi în timpul exercitării atribuțiilor profesionale, se examinează de către Comisia de etică și deontologie. În cazul existenței unor temeiuri suficiente, comisia dispune efectuarea unui control. Controlul se efectuează de către membrii comisiei.

Obiecții:

Riscul utilizării sintagmei „temeiuri suficiente” în acest context este legat de ambiguitatea și subiectivitatea interpretării. În lipsa unei definiții clare a ceea ce constituie aceste „temeiuri suficiente”, pot apărea probleme precum subiectivitatea în decizii, or membrii comisiei pot avea interpretări diferite, ceea ce poate duce la decizii inconsistente și inechitabile.

Suplimentar, se constată că în acest caz, fără criterii clare procesul de examinare a sesizărilor și informațiilor cu privire la abaterile disciplinare, se consideră a fi netransparente și arbitrar, ceea ce poate afecta încrederea în sistemul de reglementare.

Prin urmare, se consideră imperios a reglementa clar care sunt criteriile pentru care o sesizare se prelungește cu efectuarea controlului, astfel asigurând o aplicare uniformă și transparentă a regulilor disciplinare, în caz contrar membrii comisiei pot fi tentați, în funcție de persoana vizată, de a mușamaliza sesizarea și informația privind abaterile disciplinare, astfel intenționat de a interpreta că temeiurile nu sunt „suficiente” pentru a prelungi controlul.

Recomandări:

Se recomandă a stabili clar care sunt criteriile pentru care se dispune controlul sesizărilor și informațiilor privind abaterile disciplinare parvenite în adresa comisiei de etică și deontologie.

Factori de risc: • Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive • Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	Riscuri de corupție: • Generale • Încurajarea sau facilitarea actelor de: - corupere activă - corupere pasivă - abuz de serviciu - conflict de interese și/sau favoritism

art.33 alin.(4), (5), (6)

Articolul 33. Răspunderea disciplinară [...]

(4) În cazul în care se adeveresc unele abateri comise de psiholog, președintele Comisiei de etică și deontologie prezintă spre examinare Biroului Executiv materialele despre psihologul în cauză.

(5) Comisia de etică și deontologie examinează materialele privind abaterile disciplinare ale membrilor.

(6) Comisia de etică și deontologie adoaptă una din următoarele decizii: [...]

d) privind încetarea procedurii, în cazurile stabilite de prezenta lege.

Obiecții:

Potrivit normei stipulate supra, se stabilește atribuirea în paralel a atribuției de examinare a materialelor privind abaterile disciplinare ale psihologilor, atât în competența Comisiei de etică și deontologie, cât și a Biroului executiv. Cu toate acestea, potrivit art.33 alin.(6) din proiect, se constată că rolul de emitere a deciziei în urma examinării materialelor este de competența Comisiei de etică și deontologie. Respectiv, în acest context, nu este clar care este rolul Biroului executiv, or la art.28 alin.(5) din proiect nu este descrisă competența acestuia în materie de examinare a abaterilor și aplicare a sancțiunilor disciplinare.

Pericolul promovării atribuțiilor paralele derivă din riscul creării conflictului de competență între subiecții investiți cu atribuții paralele, fie intenția de declinare a competențelor atribuite, astfel neglijând realizarea sarcinii stabilite în act normativ.

Prin urmare, nu este clară sarcina Biroului executiv în procesul de examinare și emiterea a deciziilor răspunderea disciplinară, fapt ce necesită a fi clarificat pentru a preveni interpretările eronate a normelor proiectului.

În ce privește norma de la alin.(6) lit.d), se menționează despre competența Comisiei de etică și deontologie de a emite decizia de încetare a procedurii de examinare a abaterii disciplinare, cu mențiunea „în cazurile stabilite de prezenta lege”, însă nu se stabilesc în proiect care sunt aceste cazuri. Respectiv, se constată necesitatea de a reglementa în proiect care sunt situațiile de încetare a procedurii, or lipsa descrierii în proiect a situațiilor de încetare oferă marjă de manevră și interpretare a normelor, inclusiv dezvoltarea propriilor reguli și utilizarea acestora în mod neuniform.

Totodată, în proiect se stabilește omisiunea stabilirii modului și termenului de comunicare a deciziei de aplicare a sancțiunii disciplinare, lacună ce poate afecta transparența procedurii de examinare a abaterii disciplinare și emitere a deciziei de sancționare, precum și poate afecta dreptul persoanei la apărare din cauza comunicării defectuoase sau întârziate a deciziei, or persoana a cărei faptă este supusă examinării trebuie să cunoască termenul în care poate lua cunoștință cu decizia comisiei de etică și deontologie.

Recomandări:

Se recomandă următoarele modificări/completări a proiectului:

- delimitarea clară a competențelor Biroului executiv în procesul de examinare și emitere a deciziilor privind abaterile disciplinare a psihologilor;
- reglementarea în proiect a cazurilor de încetare a procedurii de examinare a abaterii disciplinare;
- stabilirea modului și termenului de comunicare a deciziei privind aplicarea sancțiunii disciplinare.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Lacună de drept
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Concurența normelor de drept
- Atribuții paralele

Riscuri de corupție:

- Generale
- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - abuz de serviciu

- Lipsa unor termene concrete/termene nejustificate/prelungirea nejustificată a termenilor

- 8 -

art.34

Articolul 34. Sancțiuni disciplinare

(1) Pentru comiterea abaterilor disciplinare, psihologului/psihoterapeutului îi pot fi aplicate următoarele sancțiuni disciplinare: [...]

c) suspendarea activității de psiholog/psihoterapeut pe o perioadă determinată de la 1 la 12 luni;

Obiecții:

Noțiunea de psihoterapeut menționată la art.34 nu este reglementată în proiect, fiind decât descrisă specializarea de psihoterapie, care este relizată de către psihologi sau medici psihiatri, și pentru care este necesară atestarea profesională a psihologilor, în baza Standardelor generale privind atestarea psihologilor.

Prin umare, se consideră necesar a stabili clar categoriile de specialiști care sunt vizați în proiect, dacă este cazul, cu precizarea modului de obținere a calificării de psihoterapeut, experiența profesională necesară pentru obținerea acesteia, precum și descrierea altor aspecte/criterii ce caracterizează această categorie de specialiști.

În cazul în care o categorie distinctă de psihoterapeut nu există, fiind decât asociată psihologului care a obținut atestarea profesională în specializarea psihoterapie, se consideră necesar a exclude de la pct.34 noțiunile „/psihoterapeutului” și „/psihoterapeut”, în vederea sporirii clarității normelor proiectului și prevenirea interpretărilor.

Recomandări:

Se recomandă reexaminarea proiectului, în vederea excluderii de la pct.34 a noțiunilor de „/psihoterapeutului” și „/psihoterapeut”.

Factori de risc:

- Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect
- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul de act normativ a fost elaborat în vederea aprobării cadrului normativ ce reglementează exercitarea profesiei de psiholog, fiind stabilite principiile, condițiile organizatorice și formele de exercitare a profesiei de psiholog, cerințele față de persoana care exercită profesia de psiholog, precum și se stabilește înființarea, modul de organizare și funcționare a Colegiului Național al Psihologilor din Republica Moldova.

Rigorile de asigurare a transparenței decizionale au fost respectate de către autor, fiind asigurată publicarea proiectului și materialelor aferente pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova, astfel asigurând accesul părților interesate la conținutul proiectului.

În procesul de examinare a prevederilor proiectului, au fost identificate lacune referitor la formulările utilizate în proiect, termenii neuniformi, precum și modul de reglementare a activității Colegiului Național al Psihologilor, referitor la atribuțiile de control asumate, modul de examinare a sesizărilor și

informațiilor privind abaterile disciplinare ale psihologilor, precum și determinarea organului competent de examinare și emitere a deciziilor de aplicare a sancțiunilor disciplinare. Prin urmare, se consideră necesară reexaminarea prevederilor proiectului, ținând cont de obiecțiile prezentate și recomandările enunțate în raport.

Suplimentar, având în vedere că implementarea proiectului promovat implică alocarea mijloacelor financiare din bugetul de stat, se relevă incidența prevederilor art.17 din Legea nr.181/2014, precum și obligativitatea obținerii avizului pozitiv al Guvernului, în corespundere cu dispozițiile art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, potrivit căruia: *„Orice propunere legislativă sau amendament care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern”*.

12.08.2024

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Digitally signed by Carbuni Daniela
Date: 2024.08.12 16:22:31 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Daniela Carbuni, Inspector principal